

04/23

ReOS

Recht der Osteuropäischen Staaten

Recht der Osteuropäischen Staaten (ReOS)

Recht der Osteuropäischen Staaten (ReOS) – scientific journal of legal sciences founded by University of Göttingen (Germany) with the purpose of knowledge sharing between Western and Eastern Europe.

Publisher:

Prof. Dr. **Thomas Mann (Begr.)**, Institut für Öffentliches Recht, Lehrstuhl für Verwaltungsrecht, Georg-August-Universität Göttingen

Editorial board:

Prof. Dr. **Toma Birmontienė**, Professorin am Laboratorium für Menschenrechte, Institut für öffentliches Recht, Mykolas-Romeris-Universität (Litauen)

Prof. Dr. habil. **Sabina Grabowska**, University of Rzeszow (Polen)

Prof. Dr. **Thomas Mann (Begr.)**, Institut für Öffentliches Recht, Lehrstuhl für Verwaltungsrecht, Georg-August-Universität Göttingen

Prof. Dr. habil. **Joanna Marszalek-Kawa**, Nicolaus Copernicus University (Polen)

Prof. Dr. **Roman Melnyk (Schriftleitung)**, Hochschule des Rechts (“School of Law”) der M. Narikbayev KAZGUU Universität (Kasachstan)

Dr. jur. **Bernhard Schloer**, DAAD-Langzeitdozent, Nationale Taras-Schewtschenko-Universität Kiew (Ukraine)

Dr. **Agne Tvaronaviciene**, Postdoc am Laboratorium für Mediation und nachhaltige Konfliktlösung, Institut für öffentliches Recht, Mykolas-Romeris-Universität (Litauen)

Dr. iur. **Azamat Egamberdiev**, Dozent des Lehrstuhls für Staatsrecht und Staatsverwaltung der Tashkenter Staatlichen Juristischen Universität beim Justizministerium der Republik Usbekistan

Partners

Netzwerk Ost-West

Rechtsdialog.org

www.uni-goettingen.de/reos

04/2023

ISSN 2199-6245

ReOS 04 / 2023

Inhaltsverzeichnis

The latest trends in court practice regarding the imposition of punishment for violation of the equality of citizens under the criminal law of Ukraine and their effectiveness

Smirnova Iryna4

**The latest trends in court practice regarding the imposition of punishment
for violation of the equality of citizens under the criminal law of Ukraine
and their effectiveness**

Smirnova Iryna

Doctor of Philosophy Program,

Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law, Ukraine

One of the fundamental international standards is equality and the prohibition of discrimination on any grounds. The right to equality of citizens is provided both in international legal acts and in the national legislation of EU member states. Since Ukraine has chosen for itself the path of integration into the European Union, there is a need to harmonize and bring the national legislation of Ukraine into compliance with the legislation of the European Union, including legislation that protects and guarantees the equality of citizens.

This article analyzes the specifics of criminal punishment for violating the equality of citizens in the legislation of Ukraine and some member states of the European Union. The classification of criminal sanctions available in the current legislation for violating the equality of citizens was studied. The author analyzes the statistical data of the judiciary of Ukraine regarding the imposition of punishment for violation of the equality of citizens. The author analyses the number of court sentences for violation of equality of citizens in Ukraine.

The result of the research is the identification of some facts and trends which concern, in particular, the appointment of punishment for violation of the equality of citizens under the Criminal Code of Ukraine.

Attention is focused on the need for the state to take all possible measures to reduce encroachments on the equality of citizens, including the use of effective punishment. It was in the conditions of full-scale military operations on the territory of Ukraine, when encroachments on the equality of citizens and violations of human rights significantly increased in such realities.

These results may be taken into account by the country's government during development of state crime prevention programs and projects of changes to criminal legislation and improvement of the current legislation of Ukraine.

Останні тенденції судової практики в сфері призначення покарання за порушення рівноправності громадян за кримінальним законодавством України та їх ефективність

Смірнова Ірина Сергіївна

аспірантка кафедри кримінального права та процесу

Хмельницького університету управління та права

імені Леоніда Юзькова, Україна

Вступ. Прагнучи до вдосконалення ситуації в сфері дотримання рівноправності, питання кримінальної відповідальності за порушення рівноправності громадян завжди викликало інтерес як у практиків так і у науковців.

Кримінальна відповідальність за порушення рівноправності громадян була предметом дослідження таких вітчизняних науковців, як: Андрушко П.П., Бажанов М.І., Баулін Ю.В., Дудоров О.О., Заліханова Л.І., Зінченко І.О., Коржанський М.Й., Мельник М.І., Музика А.А., Навроцький В.О., Сташис В.В., Тацій В.Я., Тузова А.П., Фріс П.Л., Хавронюк М.І., Яценко С.С. та інші.

На рівні дисертаційних досліджень цією проблематикою займався Панькевич В.М., який захистив дисертацію на тему «Кримінально-правова характеристика порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності або ставлення до релігії». Також Курафєєвим В.В. захищено дисертацію на тему: «Кримінальна відповідальність за порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності, релігійних переконань, інвалідності та за іншими ознаками (ст. 161 КК України: аналіз складу злочину)».

Проте, питання особливостей призначення покарання за порушення рівноправності громадян за кримінальним законодавством України та країн-членів Європейського Союзу (далі по тексту – ЄС), залишається

недостатньо дослідженим. Оскільки, більшість досліджень кримінальної відповідальності за порушення рівноправності громадян стосувалися питань кваліфікації цього кримінального правопорушення, окремих елементів його складу.

Україна, не зважаючи на повномасштабні військові дії на її території, не змінює раніше обраного нею шляху вступу до ЄС. Зазначене вимагає приведення у відповідність, гармонізацію українського національного законодавства з законодавством ЄС, в тому числі, і законодавства, яке спрямоване на гарантування та захист рівноправності громадян. Тому, цікавим для дослідження є порівняльний аналіз покарань, передбачених за порушення рівноправності громадян за кримінальним законодавством України та окремих країн-членів ЄС. В тому числі, і в частині ефективності таких покарань, з метою можливого запозичення ефективних підходів. У цій статті також пропонується проаналізувати останні тенденції призначення українськими судами покарань (їх вид та розмір).

Метою статті є дослідити: особливості покарання за порушення рівноправності громадян за національним законодавством України та за кримінальним законодавством деяких країн-членів Європейського Союзу, останні тенденції судової практики щодо призначення покарання в Україні, їх ефективність.

Виклад основного матеріалу. Україна приділяє наразі значну увагу питанню дотримання рівноправності громадян. Особливо це стало помітно на важкому для України етапі – в період повномасштабних військових дій на її території. Саме в цей період відбуваються найжахливіші посягання на права людини, в тому числі, і на рівноправність громадян. Загострюються конфлікти між різними групами людей на підґрунті різних ознак: мови, релігійної приналежності, національності, за регіональною приналежністю та інше. В такому випадку, держава має забезпечити безпрецедентну підтримку та захист потерпілих від таких протиправних дій та ефективну боротьбу із такими порушеннями.

Як приклад реакції держави на зміну подій в країні, можна навести внесення змін до статті 161 Кримінального кодексу України (надалі – КК України), якою в 2022 році введено відповідальність за порушення рівноправності громадян залежно від їх регіональної належності, під якою розуміють належність особи за народженням чи проживанням до регіону – частини території України або території компактного розселення українців за межами території України, – що відрізняється від інших територій за низкою історичних, географічних, мовних та інших ознак¹.

У зазначеному випадку держава спрацювала, в тому числі, і на випередження. Оскільки, підстави криміналізації можуть формуватися і формуються не лише як соціальний запит на кримінально-правову заборону, а і як результат про активної (випереджальної, на основі наукового прогнозування)

реалізації зазначеної функції держави для забезпечення безпеки людини і суспільства. Щодо останнього – завдання держави полягає не у реакції постфактум, коли фактично заподіяно шкоду суспільним відносинам некриміналізованими видами діянь, а у запобіганні такій шкоді, серед іншого і кримінально-правовими засобами².

Підтвердженням збільшення уваги держави до питання порушення рівноправності громадян та намагання боротися із цим негативним явищем є судова практика українських судів за останні роки. Для ілюстрації зазначеного можна навести відомості, які містяться в пошуковій системі «Єдиний державний реєстр судових рішень»³ за пошуковим запитом якої: «ст. 161 КК України», «вирок», «кримінальне судочинство», наявні наступні відомості: за 2013 рік за статтею 161 КК України розміщено два вирокі; за 2014 рік – два вирокі; за 2015 рік – два вирокі; станом на 31 грудня 2023 рік за статтею 161 КК України у реєстрі наявний сорок п'ять вироків.

Таке збільшення судових справ не свідчить про те, що такої проблеми як «посягання на рівноправність громадян» не існувала в більш ранні періоди або вона існувала в значно менших розмірах.

Як приклад можна навести дослідження, проведене Українською фундацією правової допомоги у співпраці з Офісом Генерального Прокурора, Міністерством внутрішніх справ України, Національною поліцією України та іншими. В цьому дослідженні зверталася увага на те, що з кожним роком відкритих

¹ Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення 25.10.2023).

² Фоменко М.В. Підстави криміналізації суспільно-небезпечних діянь. Вісник кримінологічної асоціації України. 2021. № 2 (25). С. 33-39.

³ Єдиний державний реєстр судових рішень. Електронний ресурс: URL:<https://reyestr.court.gov.ua/>.

справ за статтею 161 КК України «Порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності, релігійних переконань, інвалідності та за іншими ознаками» стає все більше (2016 -51, 2019 -176). При цьому, як зазначає спікерка фундації, до суду доходило лише 4% таких справ⁴.

Аналогічне підтвердження можна знайти у звіті, складеному і підготовленому у рамках проекту Ради Європи з регіональної співпраці «Посилення доступу до правосуддя через несудові механізми правового захисту для жертв дискримінації, злочинів на ґрунті ненависті та мови ворожнечі» (вересень 2020 року). В зазначеному звіті вказано: «Спираючись на результати ситуаційного аналізу та базового дослідження, наразі неможливо повністю оцінити масштаб злочинів на ґрунті ненависті в Україні»⁵.

Тому, збільшення зі сторони держави уваги до такої проблеми, як порушення рівноправності громадян, є позитивним кроком. А пошук шляхів підвищення ефективності реалізації, забезпечення принципу рівноправності громадян є і наразі дуже актуальним. В тому числі, запровадження за порушення рівноправності громадян кримінального покарання.

На фоні широкомасштабних військових дій на території України, враховуючи регіональні особливості, багато національність

та багатоконфесійність країни, застосування саме кримінально-правових наслідків при порушенні рівноправності громадян – наразі є виправданим і актуальним.

Під покаранням розуміють негативну оцінку злочинця і його діяння з боку держави і суспільства, захід державного примусу, що призначається від імені держави до особи, визнаної у встановленому законом порядку винною у вчиненні кримінального правопорушення, полягає в передбачених кримінальним законом позбавленні і обмеженні прав і свобод засудженого⁶.

В частині 2 статті 50 КК України закріплено: «Покарання має на меті не тільки кару, а й виправлення засуджених, а також запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень як засудженими, так і іншими особами. Покарання не має на меті завдати фізичних страждань або принизити людську гідність»⁷.

Основою для оцінки вибору того чи іншого виду та розміру покарання за певне кримінальні правопорушення є рівень суспільної небезпеки цього правопорушення. Тому важливим є питання про те, який саме вид та розмір покарання є ефективним для запобігання вчинення кримінальних правопорушень, направлених на порушення рівноправності громадян. Тому цікавим є порівняти підходи до кримінального покарання за порушення рівноправності громадян за українським законодавством та кримінальним законодавством деяких країн-членів ЄС.

⁴ За п'ять років із 597 справ про порушення рівноправності громадян до суду дійшла лише 21. Чому? Електронний ресурс: URL: <https://ulaf.org.ua/bez-rubriki/za-p-jat-rokiv-iz-597-sprav-pro-porushennja-rivnopravnosti-gromadjan-do-sudu-dijshla-lishe-21-chomu/> (дата звернення: 20.10.2023).

⁵ Система збору даних про злочини на ґрунті ненависті, мову ворожнечі та дискримінацію в Україні: рекомендації щодо вдосконалення та застосування спільного підходу та ситуаційний аналіз. Електронний ресурс: URL: <https://rm.coe.int/final-data-collection-report-ukraine-ua/16809fac71> (дата звернення 20.10.2023).

⁶ Градецький А.В. Запобігання злочинності засобами кримінально-правового впливу та умови їх ефективності. Прикарпатський юридичний вісник. 2023. С. 88-92.

⁷ Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення 25.10.2023).

Важливим є ступінь суспільної небезпечності окремих форм посягань на рівноправність громадян та негативні наслідки таких посягань. Тому що в будь-якому разі вид і розмір покарання має відповідати тяжкості вчиненого. Важливим постулатом є недопущення не співмірності покарання та його виду, тобто надмірної кримінальної репресії (що буде несправедливим для особи злочинця) або навпаки її недостатності, м'якості покарання, наслідком чого може бути почуття безкарності злочинця. Тобто як і занадто м'який вид і розмір покарання так і надмірно суворий не відповідають основоположним цілям покарання.

Денисова Т., поділяючи погляди вітчизняних та зарубіжних науковців, вважає, що необхідно так побудувати покарання, щоб кожен його вид переслідував головну мету – повернення суспільству не злочинця, а соціально відновленої особистості.⁸ У зв'язку з чим, до конструювання санкції статті необхідно підходити з великою відповідальністю та обережністю.

З аналізу статті 161 КК України виникає, що порушення рівноправності громадян має різні форми та різні кваліфікуючі ознаки. За які передбачено різні види та розміри покарання. Наприклад, такі як: основний – штраф, обмеження волі, позбавлення волі; додатковий – позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю.

Важливим аспектом в розкритті заявленої теми є аналіз української судової практики на рівні судів першої інстанції, щодо тенденцій призначення покарання за статтею 161 КК України за 2023 рік. З метою проведення аналізу, в системі «Єдиний державний реєстр судових рішень» було використано фільтри: «161 КК України», «вирок»,

«перша інстанція». Всього за заданими параметрами за 2023 рік було проаналізовано 45 вироків, з яких три вирокі були за ч. 2 ст. 161 КК України, решта за ч. 1 ст. 161 КК України.

За результатом дослідження, найчисельнішим видом покарання, який застосовували суди, було позбавлення волі. Серед таких покарань за ч. 2 ст. 161 КК України наявні: позбавлення волі без позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю та позбавлення волі на 2 роки із застосуванням звільнення від відбування покарання з випробувальним терміном 1 рік (всього два вирокі). За ч. 1 ст. 161 КК України судді застосовували покарання у вигляді реального позбавлення волі в межах строку від 2-х до 3-х років, як з так і без позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю (всього чотири вирокі). Одинадцять вироків містили покарання у вигляді позбавлення волі із застосуванням на підставі ст. 75 КК України звільнення від відбування покарання з випробуванням, де позбавлення волі призначалося в діапазоні від 1-го до 3-х років із іспитовим терміном в діапазоні від 1-го до 3-х років. За вказаний період, судами було затверджено 19-ть угод про визнання винуватості. З яких в 10-ти випадках узгоджено покарання у вигляді штрафу в діапазоні від 200-та до 500-та неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, в решті – до обвинувачених застосовано покарання у вигляді позбавлення волі строком від 1-го до 3-х років із застосуванням звільнення від відбування покарання з іспитовим строком від 1-го до 3-х років. У 2023 році наявні чотири вирокі про застосування покарання у виді обмеження волі в діапазоні від 2-х до 3-х років без позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю та один вирок про застосування покарання у виді обмеження волі на три роки із застосуванням звільнення від відбування покарання

⁸ Денисова Т. А. Покарання в системі протидії злочинності. Вісник Асоціації кримінального права України. 2013. № 1(1). С. 409–423.

з іспитовим строком на 1 рік і 6 місяців. Також в судовому реєстрі наявний один вирок за ч. 2 ст. 161 КК України про застосування покарання у вигляді штрафу в розмірі 1000-чі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Отже, в більшості випадків судами було застосовано більш м'які види покарань за окреслений злочин, такі як: штраф, обмеження волі або позбавлення волі із застосуванням звільнення від відбування покарання з випробуванням. При цьому, суди обґрунтовували такі рішення наявністю пом'якшуючих обставин, як приклад: повне визнання вини, щире каяття, активне сприяння в розкритті злочину, віком та станом здоров'я обвинуваченого та ін.

Оскільки, диспозиції статі 161 передбачають широкий діапазон альтернативних протиправних дій, за які може настати кримінальна відповідальність, то закріплення можливості застосувати один із декількох альтернативних видів покарань є виправданим. Зважаючи, що такі протиправні дії можуть мати різний ступінь суспільної небезпечності. І за деякі з них достатньо призначити штраф, а за більш суспільно небезпечні – позбавлення волі. Що цілком відповідає меті покарання, його індивідуалізації.

Для порівняння, статтею 257 Кримінального кодексу Республіки Польща (наділі – КК РП) передбачено відповідальність за публічну зневагу до групи осіб або до конкретної особи у зв'язку з її національної, етнічної, расової, релігійної приналежності або не релігійності або з таких підстав за порушення тілесної недоторканості іншої особи. Покарання передбачає позбавлення волі до трьох років⁹. Тобто найсуворіший вид покарання

(позбавлення волі) у даному випадку має аналогічний розмір як і в українському законодавстві.

Стаття 194 КК РП передбачає кримінальну відповідальність за обмеження людини в її правах з огляду на її релігійну приналежність або не релігійність. Покарання за цей злочин передбачено у вигляді штрафу, обмеження або позбавлення волі до двох років¹⁰. Тут вже польський законодавець передбачив декілька видів альтернативних покарань. Також альтернативний вид покарання (штраф, обмеження або позбавлення волі до двох років) передбачено і в статті 256 КК РП за розпалювання ненависті на ґрунті національних, етнічних, расових, релігійних відмінностей або з огляду на поза релігійність.

Частина 2 ст. 161 КК України передбачає покарання за ті самі дії (частина 1 ст. 161 КК України), поєднані з насильством, обманом чи погрозами, а також вчинені службовою особою, та караються штрафом від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк від двох до п'яти років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

Проте підхід, згідно якого можливо застосувати штраф із позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю, може сприйматися як суперечливий. Оскільки, в такому разі така конструкція санкції може бути сприйнята такою, яка применшує значення такого виду покарання як позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю. Основне покарання має бути більш суворе ніж приєднане до нього.

⁹ Kodeks karny: Ustawa z dnia 19.04.1969 r. Електронний ресурс: URL: <https://www.prawo.pl/akty/dz-u-1969-13-94,16787601.html> (дата звернення 15.10.2023).

¹⁰ Kodeks karny: Ustawa z dnia 19.04.1969 r. Електронний ресурс: URL: <https://www.prawo.pl/akty/dz-u-1969-13-94,16787601.html> (дата звернення 15.10.2023).

Також з аналізу судової практики вбачається, що позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю здебільше застосовується до службових осіб. Тому в цій частині ч. 1 ст. 161 КК України не можна вважати вдалою, оскільки, зважаючи на окреслене вона потребує змін, шляхом виключення такого виду покарання.

Статтею 119 КК РП передбачено відповідальність за застосування насилля або незаконну погрозу відносно групи осіб або конкретної особи у зв'язку з її національною, етнічною, расовою, політичною, релігійною приналежністю або у зв'язку з її нерелігійністю. За що передбачено покарання у вигляді позбавлення волі від трьох місяців до п'яти років¹¹. Тобто в кримінальному законодавстві Республіки Польща в цій частині передбачає менший поріг мінімальної санкції – позбавлення волі ніж в законодавстві України. Проте, польське кримінальне законодавство, на протигагу українському, не передбачає такий вид покарання, як штраф, що є менш вдалою конструкцією санкції.

Найсуровіше покарання у вигляді позбавлення волі на строк від п'яти до восьми років може бути за дії, передбачені частинами першою або другою статті 161 КК України, які були вчинені організованою групою осіб або спричинили тяжкі наслідки.

Можна прийти до висновку, що в статті 161 КК України дотримано логіку побудови санкції, згідно якого наступні частини статті (з кваліфікуючими ознаками) передбачають більш суворе покарання. А розрив між покараннями – мінімальною і максимальною межею санкції, не більше 5 років, що є адекватним. Наявність відносно визначеної

санкції в статті 161 КК України дає можливість судам призначити необхідне і достатнє покарання для виправлення особи, що і було продемонстровано на прикладах рішень.

В частині 1 статті 162 Кримінального кодексу Болгарської Республіки (надалі – КК БР), крім іншого, передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк від одного до чотирьох років, штраф або громадський осуд за пропаганду або підбурювання до дискримінації, насильства або ненависті за ознакою раси, національності або етнічного походження¹². В частині другій цієї ж статті передбачено покарання у вигляді позбавлення волі від одного до чотирьох років, штраф або громадський осуд, якщо було застосовано насилля до особи через її расу, національності, етнічного походження, релігії або політичних переконань. За наявності кваліфікуючої ознаки як систематичність дій, максимальне покарання може сягати шести років позбавлення волі. (частина 3 цієї ж статті). В цій частині санкція українського законодавства є суворішою.

Доволі сувору санкцію закріплює кримінальне законодавство Швеції, яке передбачає максимальне покарання у вигляді позбавлення волі на строк не більше двох років за розповсюдження, погрози чи зневагу до групи населення, за ознаками раси, кольору шкіри, національного чи етнічного походження, релігійними переконаннями, сексуальній орієнтації чи трансгендерності в тому, що стосується ідентичності чи самовираження. Якщо злочин є тяжким, то особа винна в грубій агітації проти групи населення і карається позбавленням волі на

¹¹ Kodeks karny: Ustawa z dnia 19.04.1969 r. Електронний ресурс: URL: <https://www.prawo.pl/akty/dz-u-1969-13-94,16787601.html> (дата звернення 15.10.2023).

¹² Criminal Code of the Republic of Bulgaria (1968, amended 2017): станом на 15.09.2022 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: https://legislationline.org/sites/default/files/documents/2c/Bulgaria_Criminal_Code_1968_am2017_ENG.pdf (дата звернення 18.10.2023 р.).

строк не менше шести місяців і не більше чотирьох років¹³.

Для порівняння Кримінальний кодекс Чеської республіки (надалі – КК ЧР) в ч. 3 ст. 352 за кваліфікований злочин при застосуванні насильства щодо групи громадян або окремої особи або погрожує їм смертю, тілесними ушкодженнями або заподіянням шкоди у великих розмірах через їхню дійсну або передбачувану расу, приналежність до етнічної групи, національність, політичні переконання, релігію або через те, що вони є дійсними або передбачуваними атеїстами, карається позбавленням волі на строк від шести місяців до трьох років¹⁴.

До прикладу, більш суворе покарання передбачено в Кримінальному кодексі Румунії (частина 2 статті 297): «покарання у вигляді позбавлення волі на строк від двох до семи років з позбавленням права обіймати державні посади за обмеження державним службовцем реалізації прав особи або створення для неї ситуації неповноцінності за ознаками раси, національності, етнічного походження, мови, релігії, статі, сексуальної орієнтації, політичної належності, майнового стану, віку, інвалідності, наявності хронічних неінфекційних захворювань або ВІЛ-інфекції/СНІДу»¹⁵.

¹³ The Swedish Criminal Code. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://www.government.se/contentassets/7a2dcae0787e465e9a-2431554b5eab03/the-swedish-criminal-code.pdf> (дата звернення 18.10.2023).

¹⁴ Кримінальний кодекс Чеської Республіки від 08 січня 2009 р.: зі змінами станом на 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: https://www.legislationline.org/download/id/6370/file/Czech%20Republic_CC_2009_am2011_en.pdf. (дата звернення 22.10.2023).

¹⁵ Criminal Procedure Code of the Republic of Romania. 2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: https://www.legislationline.org/download/id/8291/file/Romania_Penal%20Code_am2017_en.pdf (дата звернення 22.10.2023).

Висновки. Кримінальне законодавство України так і кримінальне законодавство деяких країн-членів ЄС за порушення рівноправності громадян передбачають доволі сурові санкції. Що на нашу думку, є виправданими, зважаючи на ту суспільну небезпеку, яку несе за собою посягання на рівноправність громадян і яку не варто недооцінювати. Позбавлення волі на тривалі строки не лише можуть сприяти досягненню мети виправлення, але й меті превенції.

Наявність в українському кримінальному законодавстві декількох альтернативних видів покарань вбачається вдалим, оскільки, надає можливість суду ефективно застосувати принцип індивідуалізації покарання, що забезпечить ефективність такого покарання в подальшому. Як показує практика, суди цією можливістю активно користуються

Також необхідно звернути увагу на істотний інтервал між нижньою та верхньою межею покарання, що може сприяти як і довільній практиці призначення покарання в той час і індивідуалізації покарання. У даному випадку щодо кількісного показника альтернативності, то тут має значення характер і ступінь суспільної небезпечності кримінального правопорушення. Чим вищий ступінь суспільної небезпечності, тим менша кількість альтернативних видів покарань, що і закріплено в санкції статті 161 КК України. Зважаючи на що, можна прийти до висновку, що в існуючому вигляді санкція статті є ефективною. За умови внесення змін до ч. 1 ст. 161 КК України, шляхом виключення із санкції такого виду покарання, як позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю.

Recht der Osteuropäischen Staaten (ReOS)
Issued quarterly
Passed for printing: 30.08.2023